

Έρα Έμκε-Πουλοπούλου

Έλληνες ηλικιωμένοι πολίτες: Παρελθόν, παρόν και μέλλον

Εκδόσεις «ΕΛΛΗΝ», Αθήνα 1999, σελ. 632.

Στο επίκεντρο των προβληματισμών που αναπτύσσονται στην παρούσα εργασία βρίσκονται η δημοσιογραφική γήρανση και η ζωή των ηλικιωμένων στην Ελλάδα, σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα, στο τέλος του 20ου αιώνα, από τη άποψη της αναλογίας των ηλικιωμένων, 65 ετών και άνω, κατέχει την 4η θέση μετά από τη Σουηδία. Ενώ, αν ληφθεί υπόψη ο πληθυσμός 60 ετών και άνω, η Ελλάδα μαζί με την Ιταλία είναι η πιο γερασμένη χώρα του κόσμου.

Ωστόσο, όταν στις αρχές του 21ου αιώνα οι χώρες που γνώρισαν την έκρηξη των γεννήσεων θα αντιμετωπίσουν την έκρηξη των γερόντων, δεν θα συμβεί το ίδιο στη χώρα μας, όπου δεν παρατηρήθηκε έκρηξη των γεννήσεων στη μεταπολεμική περίοδο.

Η μελέτη αναλύει τον ηλικιωμένο πληθυσμό κατά φύλο, ομάδες ηλικιωμένων, οικογενειακή κατάσταση, περιφέρειες, νομούς. Θεωρεί ως τη μεγαλύτερη υγειονομική και κοινωνική κατάκτηση των 25 τελευταίων χρόνων τη μείωση της θνησιμότητας και υπογραμμίζει το γεγονός ότι στην Ελλάδα παρατηρείται η δεύτερη καλύτερη προσδοκώμενη ζωή των ανδρών. Δείχνει πόσο υστερεί η χώρα μας στις δαπάνες κοινωνικής προστασίας και πόσο χαμηλές είναι

οι συντάξεις σε μονάδες αγοραστικής δύναμης. Εξετάζει τους δημογραφικούς, οικονομικούς, θεσμικούς και οργανωτικούς παράγοντες που ευθύνονται για την κρίση του ασφαλιστικού συστήματος και αποδεικνύει το μικρό ρόλο του δημογραφικού παράγοντα. Δείχνει ότι η Ελλάδα υστερεί στην κατά κεφαλή δαπάνη υγείας, παρά το γεγονός της αύξησης των δαπανών για την υγεία ως ποσοστό του ΑΕΠ, ότι οι δημόσιες δαπάνες για την υγεία απαιτούν μικρή αύξηση, για να φτάσουν στις αντίστοιχες άλλων χωρών της ΕΕ, οι οποίες, σε αντίθεση με τη χώρα μας, παρέχουν ικανοποιητικές, ποσοτικά και ποιοτικά, υπηρεσίες και ότι περισσότερο από αύξηση χρειάζονται «νοικοκύρεμα». Εξετάζονται η συμμετοχή των ηλικιωμένων στο εργατικό δυναμικό, το επίπεδο εκπαίδευσης των ηλικιωμένων, οι σχέσεις και αλληλεπιδράσεις της δημογραφικής και ατομικής γήρανσης με την παραγωγή, την παραγωγικότητα, την κατανάλωση, η αλληλεγγύη ανάμεσα στις γενεές, οι πολιτισμικές και ηθικές διαστάσεις της γήρανσης των πληθυσμών και των ανθρώπων.

Οι ηλικιωμένοι αποτελούν ένα μεγάλο τμήμα του εκλογικού σώματος. Οι ηλικιωμένοι δεν αποτελούν ομογενή ομάδα. Υπάρχουν σημαντι-

κές διαφορές ανάμεσα στις ομάδες ηλικιών, στα φύλα, στην υγεία, στην οικογενειακή κατάσταση, στο επάγγελμα κατά τη διάρκεια της οικονομικά ενεργού ζωής, στο μέγεθος και τις πηγές εισοδήματος, στις κοινωνικές προσδοκίες, στην ψυχολογική κατάσταση, στην ικανοποίηση από τη ζωή. Οι περισσότεροι ηλικιωμένοι είναι σωματικά και πνευματικά υγιείς, αυτόνομοι και ικανοί να ζήσουν κανονική παραγωγική ζωή.

Αναλύονται οι οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις των ηλικιωμένων, οι συνθήκες κατοικίας, το εισόδημα, η απασχόληση, η σεξουαλική ζωή των ηλικιωμένων και ο ηλικιωμένος ως δράστης ή θύμα παραβατικής συμπεριφοράς. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους φροντιστές των ευάλωτων ηλικιωμένων και επιχειρείται η κριτική παρουσίαση των υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας, τις οποίες οι ηλικιωμένοι χρησιμοποιούν περισσότερο από τους νεότερους, και των υπηρεσιών που απευθύνονται μόνο σε ηλικιωμένους. Η μελέτη τονίζει τα θετικά στοιχεία της γήρανσης των πληθυσμών και των ανθρώπων, χωρίς να παραγνωρίζει τις αρνητικές πλευρές, και υποστηρίζει ότι δεν ευσταθεί η άποψη που δίνει έμφαση μόνο στα αρνητικά στοιχεία.

Αίγλη Σκουρτσή